

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
ในห้องเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : โอกาสและความท้าทายของผู้สอนและผู้เรียน
ในยุคของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning)

Blended Learning on Enhancing English learning skills in Classroom for Basic
Education : Opportunity and Challenge for Teachers and Learners In
Transformative Learning

สุธน วงศ์แดง*

Suthon Wongdaeng

Received : March 29, 2020

Revised : July 30, 2020

Accepted : March 9, 2021

บทคัดย่อ

ท่ามกลางโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความท้าทายอยู่ตลอดเวลา เทคโนโลยีกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในชีวิตประจำวันของเรา ความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งของเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้มนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในยุคการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าหรือเรียนในห้องเรียนกับการเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่นำข้อเด่นของคุณลักษณะแต่ละรูปแบบการเรียนการสอนมาผสมผสาน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีบนเว็บไซต์หลากหลายเข้าผสมผสานกับการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมในชั้นเรียน บทความนี้จึงมีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดและมุมมองการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในยุคของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ที่สะท้อนถึงแนวคิด ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ลักษณะและรูปแบบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ปรากฏการณ์การเรียนรู้แบบผสมผสานสู่การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตลอดจนโอกาสและความท้าทายในยุคแห่งการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนที่สนใจหลักการ หรือวิธีการใหม่ๆ มาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ในปัจจุบันต่อไป

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบผสมผสาน/ทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในห้องเรียน/
การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

ABSTRACT

In the rapidly changing and constantly challenging world, technology has become an important determinant in our daily lives. The relentless advancement of information technology has led people to learn and adapt to the paradigms of change and get them ready for a rapid changing in Transformative Learning. Blended Learning is, therefore, an important tool for enhancing face-to-face learning and online learning, which is a set of each feature, Integrated teaching styles by using a variety of technology on the web to blend with traditional learning in the classroom. Therefore, this article aims to present concepts and perspective to promote learning in Transformative Learning Which reflects the concept, Importance of Blended learning management, characteristics and styles of blended learning, success for blended learning management to increase English learning skills, Phenomenon of blended learning to English learning management as well as opportunities and challenges in Transformative Learning age. They are a guidance for teachers or those interested in principles or new methods adapted to be used in learning management appropriately.

Keywords : Blended Learning / English learning skills in Classroom / Transformative Learning

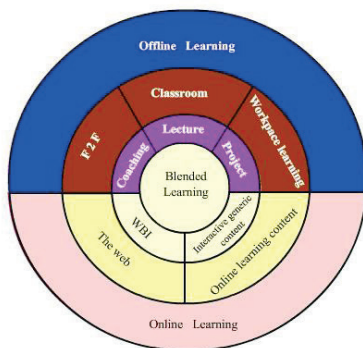
บทนำ

ความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งของเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้มนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) ที่ความรู้ความสามารถของกำลังคนและภูมิปัญญาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้สามารถแข่งขันได้กับนานาประเทศ ในการพัฒนาด้านการศึกษาจึงมุ่งพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพของคนและสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้แบบผสมผสาน หรือ Blended Learning เป็นรูปแบบการสอนรูปแบบหนึ่งภายใต้กระแสแห่งการพัฒนากิจการด้านเทคโนโลยี เป็นการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบดั้งเดิมหรือแบบพบกันในห้องเรียนกับการเรียนรู้ที่ใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งนำข้อเด่นของคุณลักษณะของแต่ละรูปแบบการเรียนการสอนมาผสมผสานในการจัดการเรียนการสอนทั้งแบบออฟไลน์ (Offline) และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) โดยคำนึงถึงผู้เรียน สภาพแวดล้อม เนื้อหา สถานการณ์ เพื่อตอบสนองการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยสามารถจัดการเรียนการสอนทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด เกิดทักษะ และเกิดการเรียนรู้ที่ทำให้บรรลุตามเป้าหมาย นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ และเป็นช่องทางในการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่จะแสดงถึงโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้างสมดุลในเรื่องของการใช้เวลาในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษทั้งในและนอกห้องเรียน สร้างมูลค่าเพิ่มด้านการเรียนการสอนภาษา การนำการเรียนรู้แบบผสมผสานจึงเกิดความท้าทายต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สอนและผู้เรียน

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ปัจจุบันได้มีการนำรูปแบบและเทคนิควิธีการสอนเพื่อสนองต่อความต้องการและเสริมสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้เรียนสามารถเรียนได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ เป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วก่อให้เกิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

คำศัพท์ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน เช่น Blended learning, Hybrid Learning, Flexible Learning, Intergrated Learning, Multiple Method Learning, Mixed Mode Learning เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นคำที่หมายถึงการเรียนรู้ที่มีลักษณะแบบยืดหยุ่น และมีการผสมผสานการเรียนผ่านสื่อ ช่องทางเทคโนโลยี และวิธีสอนที่หลากหลาย ในที่นี้ใช้คำว่า Blended Learning หรือการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้ Driscoll (2005, pp.1-4) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ว่าเป็น การผสมเทคโนโลยีการเรียนการสอนของเว็บ เช่น การเรียนเสมือนจริงแบบประสานเวลา (Live Virtual Classroom) การเรียนรู้ด้วยตนเอง(Self-paced Learning)การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) วิดีโอสตรีมมิ่ง (Streaming Video) เสียงและตัวอักษร (Audio and Text) เข้าด้วยกัน และอีกประการหนึ่ง คือการรวมวิธีการสอนที่หลากหลายเข้าด้วยกัน โดยการใช้หรือไม่ใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน การรวมเทคโนโลยีการเรียนการสอนทุกรูปแบบ เช่น วิดีทัศน์ ซีดีรอม การเรียนผ่านเว็บ เป็นต้น โดยผสมผสานกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยผู้สอน และการรวมเทคโนโลยีการเรียนการสอนกับการทำงานจริงเพื่อสร้างความสอดคล้องกันระหว่างการเรียนรู้และสภาพการทำงานจริง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Driscoll, 2005, pp.1-4)

Graham (2006, p.3) ระบุว่าเป็นการผสมผสานกันด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น ผสมผสานกับกิจกรรมหลักสูตร การเรียนการสอน ซึ่งในแต่ละวิธีจะผสมผสานร่วมกันระหว่างวิธีการเรียนรู้ในชั้นเรียน หรือเผชิญหน้า ผสมกับการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ Sharma & Barrett (2007, p.78) มีความเห็นว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นระบบที่เข้าร่วมห้องเรียนแบบตัวต่อตัว การสอนด้วยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมซึ่งสามารถเข้าถึงส่วนประกอบที่หลากหลายรวมถึงอินเทอร์เน็ต กระดานไวท์บอร์ดแบบปฏิสัมพันธ์ ส่วน Staker & Horn (2011, p.26) กล่าวว่า การเรียนแบบผสมผสาน เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีอิสระเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในด้านเวลา สถานที่ แนวทางการเรียนรู้ และอัตราการเรียนรู้ของตนเอง เช่นเดียวกับ Nilsuk & Wannaphiru (2014, p.35) กล่าวว่า เป็นการจัดการเรียนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนแบบออนไลน์

กับการเรียนแบบปกติ ซึ่งจะต้องแบ่งสัดส่วนชัดเจนว่าเป็นการสอนออนไลน์เป็นการสอนเสริม หรือการเรียนออนไลน์เป็นการสอนหลัก และการเรียนปกติเป็นการสอนเสริม

จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการเรียนการสอนโดยการผสมผสานระหว่างการเรียนแบบดั้งเดิมหรือแบบพบกันชั้นเรียนกับการเรียนโดยใช้สื่อเทคโนโลยี ซึ่งนำข้อเด่นของคุณลักษณะของแต่ละรูปแบบการเรียนการสอนมาผสมผสานในการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนบนเว็บโดยใช้เทคโนโลยีบนเว็บที่หลากหลายเข้าผสมผสานกับการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมในชั้นเรียนแบบเผชิญหน้ากับผู้สอน รวมทั้งความหลากหลายของเนื้อหาวิชา เป็นการผสมผสานเทคโนโลยีการเรียนการสอนทุกรูปแบบทั้งแบบออฟไลน์ (Offline) และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online)

ความสำคัญของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้การจัดการการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้นจึงได้มีการพัฒนา ปรับปรุงระบบการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ขึ้น เพื่อที่จะผสมผสานการเรียนรู้โดยการรวมเอาการเรียนในชั้นเรียนกับการเรียนจากเทคโนโลยีต่างๆ เข้าด้วยกัน นั่นก็คือ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนภายในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังมีข้อมูลสนับสนุนการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ดังนี้ เหตุผลที่หนึ่ง การเรียนรู้แบบผสมผสาน ช่วยตอบสนองความต้องการของนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จสูงกว่าหลักสูตรแบบดั้งเดิมและอัตราการลดลงของการออกกลางคัน เหตุผลที่สอง คือเป็นการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการเรียน เพราะบางส่วนของความรู้ที่ต้องพบครูผู้สอนในห้องเรียน ในขณะที่ส่วนอื่นๆ จะมีการจัดการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ตามความสะดวก เหตุผลที่สาม คือการประหยัดค่าใช้จ่าย เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เข้าถึงได้ง่าย ประหยัดเวลา และเพิ่มมูลค่าให้แก่วิชาชีพเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ Bailey, et al. (2013, p.72) ยังกล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบผสมผสานไว้ว่าช่วยสนับสนุนทั้งการเรียนรู้แบบเต็มเวลา (Full Time) และแบบไม่เต็มเวลา (Part Time) ลดความจำเป็นในการเข้าชั้นเรียน ลดการใช้ทรัพยากร รวมถึงลดการใช้เงินทุน ก้าวไปสู่การใช้สื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัล ช่วยให้นักเรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น Marsh (2012, p.154) กล่าวถึงจุดแข็งของการเรียนแบบผสมผสานไว้ว่าก่อให้เกิดการเรียนรู้เฉพาะบุคคลมากขึ้น ช่วยให้เกิดความร่วมมือในการเรียนรู้ และส่งเสริมอิสรภาพในการเรียนรู้ ช่วยเหลือผู้เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลาและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เช่นเดียวกับ Anukulwech (2012) ที่กล่าวถึงความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นการส่งเสริมการเรียนการสอน เลือกสถานที่เรียนอย่างอิสระ สื่อสารอย่างใกล้ชิดกับผู้สอน เรียนกับสื่อมัลติมีเดีย ผู้เรียนมีเวลาในการค้นคว้าข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างดี ทราบผลปฏิบัติย้อนกลับได้รวดเร็ว สร้างแรงจูงใจในบทเรียนได้ ทบทวนความรู้เดิม และสืบค้นความรู้ใหม่ได้ ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน มีช่องทางในการเรียนเหมาะสำหรับผู้เรียนที่ค่อนข้างขาดความมั่นใจในตัวเอง

จากประสบการณ์ของนักการศึกษาที่ศึกษาและนำการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้แบบดั้งเดิมกับการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Wang, et al., 2009, pp.380-393) สะท้อนให้เห็นว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานนั้นส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการเรียนการสอนของผู้สอน เช่น ส่งเสริมการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม การทำงานร่วมกัน (Aborisade, 2013, p.157) ส่งเสริมทักษะการสื่อสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ (Wang, et al., 2015, pp.177-204) เพิ่มช่องทางการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ (Aborisade, 2013, p.181) ลดเวลาในห้องเรียนทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจ สร้างแรงจูงใจต่อการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้

(Eydelman, 2013, p.24) มีความยืดหยุ่นทั้งเวลาและสถานที่ พัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบอิสระ และสร้างทางเลือกให้เหมาะสมกับรายบุคคล (Aborisade, 2013, p.182)

ลักษณะและรูปแบบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การเรียนรู้แบบผสมผสาน มีอยู่หลายรูปแบบ Oliver & Trigwell (2005, pp.17-26) แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้ แบบที่ 1 การผสมผสานเทคโนโลยีการเรียนการสอนจากการเรียน ผ่านเว็บ แบบที่ 2 การผสมผสานในรูปแบบหรือวิธีการที่ไม่ใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอนอื่นๆ เข้ามาช่วย แบบที่ 3 การผสมผสานรูปแบบวิธีการทางเทคโนโลยีการสอนผ่านหลักสูตรเฉพาะและ/หรือการฝึกอบรม และแบบที่ 4 การผสมผสานเทคโนโลยีการสอนเข้ากับงานปกติ หรือการเรียนตามปกติ

Staker & Horn (2011, pp.73-75) จำแนกลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับผู้เรียนในระดับ K-12 ไว้เป็น 6 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบ 1 : การเรียนแบบเผชิญหน้ากัน (Face to Face Learning) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติที่มีการเรียนแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนในชั้นเรียนโดยการเรียนรู้แบบออนไลน์ในแต่ละเรื่องหรือแต่ละประเด็นที่กำหนดในหลักสูตรของการเรียนรู้แต่ละครั้ง

รูปแบบ 2 : การเรียนแบบหมุนเวียน (Rotation) เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบหมุนเวียนตามหลักสูตรเนื้อหาในตารางที่กำหนดของการสอนปกติในชั้นเรียนภายใต้สถานการณ์ที่มีความหลากหลาย และเป็นไปตามอัตราการเรียนของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

รูปแบบ 3 : การเรียนแบบยืดหยุ่น (Flexed Learning) เป็นลักษณะการเรียนแบบผสมผสานที่มีความยืดหยุ่นในการปรับใช้ภายใต้สถานการณ์ที่ต่างกันที่ครูสามารถจัดให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้หลายรูปแบบ

รูปแบบ 4 : การเรียนแบบในห้องปฏิบัติการออนไลน์ (Online Lab Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เน้นการเรียนในห้องเรียนออนไลน์ภายใต้สภาพการณ์ของการใช้ห้องปฏิบัติการทางเทคโนโลยีสารสนเทศเต็มรูปแบบโดยครูและผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้คอยควบคุมให้ความช่วยเหลือ

รูปแบบ 5 : การเรียนแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Blended Learning) เป็นรูปแบบของการเรียนแบบผสมผสานด้วยตัวของผู้เรียนเองตามประเด็นหรือหลักสูตรกำหนด ลักษณะดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลทางการเรียนระหว่างกันหรือระหว่างสถาบัน

รูปแบบ 6 : การเรียนแบบออนไลน์ (Online Driver Learning) เป็นลักษณะการเรียนแบบผสมผสานที่เต็มรูปแบบโดยมีการเรียนแบบออนไลน์ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจากหลักสูตรที่กำหนด

จากแนวคิดของการเรียนรู้แบบผสมผสานแบ่งออกเป็นดังนี้ คือ แนวคิดผสมผสานเทคโนโลยี แนวคิดการผสมผสานวิธีสอนที่หลากหลายเข้าด้วย แนวคิดการผสมผสานเทคโนโลยีการเรียนการสอนทุกรูปแบบกับการเรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม และแนวคิดการผสมผสานเทคโนโลยีการเรียนการสอนกับการเรียนปกติ

การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การจัดทำหลักสูตรหรือโครงการหรือกิจกรรมใดๆ ล้วนแล้วต้องผ่านกระบวนการออกแบบเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่นเดียวกับการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน นักวิชาการได้มีการใช้การออกแบบด้วยวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ (1) ขั้นการวิเคราะห์และการวางแผน (2) ขั้นการออกแบบ (3) ขั้นการพัฒนา (4) ขั้นการนำไปใช้ (5) ขั้นการประเมินผล และ Osvaldo & Coats (2009, p.1) จากมหาวิทยาลัย Beijing Normal University เสนอการออกแบบไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้ (1) ขั้นก่อนการวิเคราะห์ พิจารณาคำประกอบดังนี้ (1.1) การวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้เรียน (1.2) การวิเคราะห์

วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (1.3) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้แบบผสมผสาน (2) ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมและการออกแบบแหล่งเรียนรู้มี 3 ส่วนย่อยๆ ได้แก่ (2.1) การออกแบบภาพรวม (2.2) การออกแบบกิจกรรมแต่ละหน่วยเรียน (2.3) การออกแบบและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (3) ขั้นตอนการประเมินผลการเรียนการสอน

Wang, et al. (2015, pp.380-343) แนะนำระบบการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็น 6 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 สถาบันการศึกษา มีนโยบาย วางระบบโครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนให้ผู้สอนนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ มิติที่ 2 ผู้สอนทำหน้าที่ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก มิติที่ 3 เนื้อหาที่มีลักษณะที่มีปฏิสัมพันธ์กัน ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบรายบุคคล การเรียนรู้เน้นปัญหาเป็นสำคัญ มิติที่ 4 เทคโนโลยีมีทั้งแบบผสมผสานเวลาและไม่ผสมผสานเวลา มิติที่ 5 ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ทำงานร่วมกัน และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง มิติที่ 6 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีทั้งด้านวิชาการ และการสนับสนุนทางเทคนิค ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 มิติระบบการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Wang, et al., 2015, pp.380-343)

Higgins & Gomez (2014, p.25) กล่าวว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานควรใช้เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่ เทคโนโลยีที่ใช้ในห้องเรียน เครื่องมือสื่อสารเสมือน เช่น ไฟล์เสียง กระดานสนทนา โพลล์ เป็นต้น ซอฟต์แวร์เครือข่ายสังคม เช่น พอดแคสต์ เว็บไซต์ เว็บล็อกและวิกิ ระบบอีเลิร์นนิง (e-learning) และซอฟต์แวร์การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และการเรียนรู้ผ่านมือถือโดยใช้อุปกรณ์พกพา โทรศัพท์ แท็บเล็ต และแท็บเล็ต

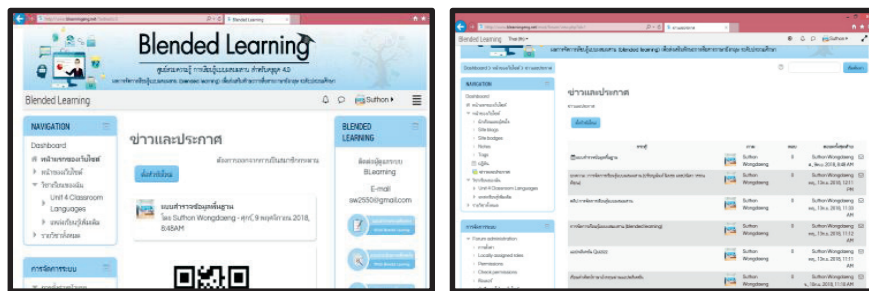
จะเห็นว่าการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมี 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ประกอบด้วยขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนการออกแบบ ขั้นตอนการพัฒนา ขั้นตอนนำไปใช้ และขั้นตอนประเมินผล ขั้นตอนดังกล่าวต้องเชื่อมโยงกับมิติ 6 ด้าน คือด้านสถานศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา เทคโนโลยี และสิ่งสนับสนุน โดยใช้

เครื่องมือเหล่านี้ช่วยออกแบบการจัดการเรียนรู้ คือ เทคโนโลยีที่ใช้ในห้องเรียน เครื่องมือสื่อสารเสมือน ซอฟต์แวร์ เครื่องช่วยสังคม ระบบ e-learning และซอฟต์แวร์การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

ปรากฏการณ์การเรียนรู้แบบผสมผสานสู่การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนจำเป็นต้องรู้ความแตกต่างระหว่างเทคนิคการสอน วิธีสอน และแนวคิด ทฤษฎี ซึ่งเป็นที่มาของวิธีสอนแบบต่างๆ การจัดการเรียนการสอนภาษา มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการฝึกปฏิบัติ และเน้นการใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตจริง Office of the Basic Education Commission Ministry of Education (2014, pp.4-12) กำหนดนโยบายเพื่อให้ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือเข้าถึงองค์ความรู้และก้าวทันโลก มีนโยบายส่งเสริมให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางภาษาของครูและ ผู้เรียน สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เป็นเครื่องมือสำคัญในโลกปัจจุบันที่เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาความสามารถทางภาษาของผู้เรียน การนำสื่อ ICT มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางภาษาจึงเป็นแนวทางสำคัญในการกระตุ้นและสร้างการเรียนรู้ผ่านโลกดิจิทัล โดยเฉพาะในส่วนของการฝึกฝนเกี่ยวกับการออกเสียง การฟังและการพูด อีกทั้งฝึกฝนซ้ำๆ ได้อย่างไม่มีข้อจำกัด นอกจากนี้ยังมีนโยบายส่งเสริมให้มีการผลิต การสรรหาเนื้อหาอิเล็กทรอนิกส์ (e-content) แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ (learning applications) การฟัง การออกเสียงตามหลักการของโฟนิกส์จากสื่อดิจิทัล การจัดสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศที่กระตุ้นการฝึกทักษะการสื่อสาร การเพิ่มกิจกรรมการอ่านในและนอกห้องเรียน จัดหาเนื้อหาสาระ และรูปแบบที่หลากหลายจากสื่อ รายการโทรทัศน์ สื่อดิจิทัลในสมาร์ทโฟน และสารสนเทศ จากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์หรือบนเว็บไซต์ Tomlinson & Whittaker (2013, p.12) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการผสมผสานห้องเรียนการสอนแบบดั้งเดิมกับห้องเรียนการสอนที่ทันสมัย เพราะเทคนิคนี้เป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนและการทำงานร่วมกันทางออนไลน์ นักเรียนหลายคนใช้เทคโนโลยีใหม่ อุปกรณ์เทคโนโลยี แอปพลิเคชันมากมายเพื่อช่วยในการเรียนภาษาอังกฤษ

จากการวิเคราะห์การเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง หรือ ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สอง แสดงให้เห็นถึงประโยชน์เชิงบวกจากการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานในการสอนภาษา จากการศึกษา พบว่าการผสมผสานการเรียนรู้ช่วยเพิ่มประสบการณ์ผู้เรียนภาษาใหม่และมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการสื่อสารและการฝึกฝนภาษา เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและใช้งานง่ายพร้อมคำแนะนำและการฝึกฝนแบบตัวต่อตัวถูกมองว่าเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จในการเรียนการสอนภาษาแบบผสมผสาน Tawil. (2018, p.47) และ Sharma. & Barrett. (2007, p.87) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีในการเรียนภาษา เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการสอนภาษา เพราะส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนภาษาได้ทั้งในและนอกเรียน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสอนภาษา จะทำให้ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนผ่านสื่อต่างได้อย่างหลากหลาย ทำให้เกิดความสนุกสนาน สามารถปฏิสัมพันธ์ผู้เรียนได้ให้ข้อมูลย้อนกลับได้ทันที Aguilar (2012, pp.163-180) และ Cartne. (2009, pp.30-40) ยืนยันว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูสอนภาษาในการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและเทคโนโลยีพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ภาพที่ 3 ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดชัยนาท
(Wongdaeng & Thaptimon, 2019, p.199)

ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีการนำไปใช้ในการเรียนการสอนในห้องเรียนไว้มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวอย่าง เช่น Pomsarai (2013,p.95) พัฒนากลวิธีการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนสามารถอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนภาษาอังกฤษ หลังจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานสูงกว่าก่อนเรียน Wongdaeng & Thaptimon (2019, pp.87-88) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสาร พบว่า ครูผู้สอนมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดในการสื่อสารภาษาอังกฤษที่เรียนแบบผสมผสานผ่านเว็บออนไลน์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และการศึกษาของ Banditvilai (2016, pp.223-232) พบว่า สถานศึกษามีการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ควบคู่กับวิธีการสอนภาษาในห้องเรียนแบบดั้งเดิมเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการฝึกฝนออนไลน์นั้นมีผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาทั้ง 4 ทักษะ รวมถึงช่วยให้นักเรียนพัฒนาและฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนทุกที่ทุกเวลาที่ ตลอดจนทำให้นักเรียนเรียนลดความกดดัน ถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

จากการศึกษาของนักวิชาการต่างประเทศ เช่น Guangying (2014, pp.234-246) ทำการวิจัยเชิงทดลองการเรียนรู้แบบผสมผสานในการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ (EFL) ในประเทศจีน ผลการวิจัย พบว่าการใช้วิธีการเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษ และจากการเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบดั้งเดิม และวิธีการสอนแบบผสมผสาน พบว่า วิธีการเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยส่งเสริมผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในการเรียนรู้อย่างอิสระ นอกจากนี้แพลตฟอร์มที่ใช้สื่อเทคโนโลยียังช่วยยกระดับการสอนภาษาแบบตัวต่อตัวในการพัฒนาทักษะการเขียน การเรียนรู้แบบผสมผสานยังส่งเสริมความสามารถในการเขียนของนักเรียน (Eydelman, 2013, p.57) เพิ่มความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ส่งเสริมทักษะการอ่านการพูด การเขียน และทักษะการพูดในที่สาธารณะ (Lawn & Lawn, 2015, pp.105-112) และจากการศึกษาของ Ghazizadeh & Fatemipour (2017, pp.606-614) ระบุว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานพัฒนาทักษะการพูด การฟัง การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน Tosun (2015, pp.641-647) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ การศึกษาที่ผ่านมามีชี้ว่าครูสอนภาษาใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะต่างๆ เช่น การอ่าน การเขียน การพูดและความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังเพิ่มทักษะการเขียน การอ่านและการพูดซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสื่อสาร นอกจากนี้ Grgurovic (2011, pp.100-117) ทดสอบผลการเรียนรู้

แบบผสมผสานในบริบทของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง พบว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถช่วยปรับปรุงการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน การทำงานแบบร่วมมือ เพิ่มกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน รวมถึงความสามารถด้านภาษาอื่นๆ เช่น ไวยากรณ์ การออกเสียง การแสดงออกทางสีหน้า เป็นต้น

ภาพที่ 4 ตัวอย่างโรงเรียนสาธิตปทุมวัน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(https://exhibition.satitpatumwan.ac.th/ilit/261/img_2057/)

โอกาสและความท้าทายในยุคแห่งการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

ผู้เรียนในยุคปัจจุบันมีความแตกต่างไปจากผู้เรียนในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องข้อมูลความรู้ที่มีมากมายและเพิ่มขึ้นอย่างเท่าทวีคูณในแต่ละวันบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) และอินเทอร์เน็ต (Internet) การที่จะเปลี่ยนแปลงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริงต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงความเชื่อ มุมมองไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนทั้งในเชิงความรู้ วิธีการเรียนรู้ การได้มาซึ่งความรู้ การรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ด้วยการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในลักษณะดังกล่าวจะสอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ภายในและนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง คือ ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง หรือ (Transformative Learning) ซึ่ง Mezirow (2003, pp.56-58) กล่าวว่า การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นการเรียนรู้ที่เปลี่ยนกรอบการอ้างอิงเดิมที่ยังไม่ชัดเจน ไปสู่กรอบการอ้างอิงที่กว้างขึ้น ลึกซึ้ง แยกแยะความแตกต่างได้มากขึ้น เน้นการจัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด การแก้ปัญหา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ทุกระดับเพื่อสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีโอกาสฝึกทักษะ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงผ่านการลงมือทำ Vicharn (2015,p.8) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่แท้ทุกระดับอายุ ระดับการศึกษาล้วนต้องเป็น Transformative Learning ทั้งสิ้น คือเป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนในลักษณะของการให้ความหมายใหม่ของสิ่งต่างๆ เรื่องราวต่างๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ ความมุ่งมั่น และพฤติกรรมเป็นการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ นอกจากนี้ยังเห็นว่า Transformative Learning ต้องเปลี่ยนแปลงทั้งโลกทัศน์ ความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรม จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดมิติการมองโลกของตนเองกับสิ่งเร้าสิ่งแวดล้อมและสังคมภายนอกโดยอาศัยสติปัญญา โดยเปลี่ยนแปลงให้ผู้เรียนเห็นเป้าหมายและคุณค่าของการเรียนรู้ ด้วยวิธีการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ หรือกรอบความคิด (Paradigm) ด้วยการใคร่ครวญตนเองอย่างมีวิจารณญาณผ่านการปฏิสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบตามประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ที่รับเข้ามานำไปสู่ความเข้าใจตนเอง เกิดความเชื่อมั่นเห็นคุณค่าและความหมายของชีวิต นำไปสู่การเรียนรู้และสร้างความรู้ที่มั่นคง ผู้สอนสามารถแนะนำแนวคิดดังกล่าว

มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Mezirow, 2003, p.60; Parnichparinchai, 2016, p.7)

กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่ง Mezirow (2003, pp.41-45) เสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง 10 ขั้นตอน ดังนี้ (1)การเผชิญกับสถานการณ์หรือเรื่องราวที่มีความย้อนแย้ง คือ ไม่ตรงกับ มุมมองเดิมของผู้เรียน (2)การตรวจสอบความคิด มุมมอง ความรู้สึก ของตนเอง (3) การประเมิน สมมุติฐานของตนเองโดยใคร่ครวญอย่างจริงจัง (4)การเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงว่าตนเองและผู้อื่นสามารถ เปลี่ยนแปลงได้ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (5) การค้นหาทางเลือกเพื่อกระทำแบบใหม่ (6) การ วางแผนที่จะปฏิบัติแบบใหม่ (7)การหาความรู้และทักษะเพิ่มเติม (8) ทดลองปฏิบัติตามแผนซึ่งเป็นบทบาทใหม่ (9) การพัฒนาความสามารถและความมั่นใจในบทบาทใหม่ และ(10) การบูรณาการมโนทัศน์ใหม่เข้ากับชีวิต การเรียนรู้แบบผสมผสานจึงนับว่าเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ และเป็นช่องทางการ เรียนรู้ของผู้เรียนในยุคการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน การสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านการเรียนออนไลน์ สำหรับวิธีการ เรียนรู้แบบนี้พบได้ในการศึกษาของ Bonk & Graham (2012, pp.14-16) ระบุประเด็นสำคัญไว้ 6 ประการที่ เกิดขึ้น ความท้าทายประการแรก คือ บทบาทของการโต้ตอบแบบทันที ความท้าทายประการที่สอง คือ การ เข้าใจบทบาททางเลือกของผู้เรียนและการควบคุมตนเอง ความท้าทายประการที่สาม เกี่ยวข้องกับรูปแบบที่ สนับสนุนและการเรียนการสอนเพื่อใช้วิธีการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นจำเป็นต้องมีการ สนับสนุนทั้งในด้านเทคโนโลยีเช่นเดียวกับวิธีการสอน ความท้าทายประการที่สี่ คือ การแบ่งสัดส่วนของการ เรียนรู้แบบดิจิทัล โดยการแบ่งแยกระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีให้กับบุคคลและสังคมด้าน ต่างๆ ประเด็นที่ห้าคือการปรับตัวทางวัฒนธรรม สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับวัสดุที่ใช้ในรูปแบบการเรียนการสอน และ ความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของนักเรียน ความท้าทายขั้นสุดท้าย คือความพยายามหาสมดุลระหว่างนวัตกรรม และการผลิตนวัตกรรมในการออกแบบห้องเรียนการเรียนรู้แบบผสมผสานอาจเกิดความตึงเครียดระหว่างการ พยายามใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่และความสามารถในการสร้างผลลัพธ์ที่คุ้มค่า นอกจากนี้ Riel, et al (2016, pp.169-200) ชี้ให้เห็นความท้าทาย 6 ประการที่ครูพบระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ประการแรก ผู้สอนอาจเผชิญกับปัญหา นักเรียนอาจมีปัญหาในการสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน ประการที่สอง การจัดการตนเอง ของนักเรียน ผู้สอนอาจมีปัญหาในการทำให้นักเรียนจดจ่อกับงานของพวกเขา ประการที่สาม การสร้างความ คาดหวังในการทำงาน ประการที่สี่ การประสานงานหลักสูตรเกี่ยวข้องกับการจัดหาเวลาในการเรียนการสอน รวมถึงกรอบเวลาเพื่อให้งานสำเร็จ ประการที่ห้า ความท้าทายนอกห้องเรียน การกำหนดเวลาให้นักเรียนเข้าร่วม กิจกรรมนอกห้องเรียนอาจเป็นเรื่องยาก และประการสุดท้ายคือผู้สอนอาจเผชิญกับความท้าทายด้านเทคโนโลยี ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการตามการเรียนรู้แบบผสมผสาน

จะเห็นว่าความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคนี้ การเรียนรู้แบบผสมผสานจึงเป็นความท้าทายและ โอกาสอย่างยิ่งของผู้สอนและผู้เรียนในการประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน จึงแบ่งความท้าทายออกเป็น ประเด็นดังนี้

1. ความท้าทายสำหรับผู้สอน มีดังนี้

1.1 ความท้าทายด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การผสมผสานการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากับการ เรียนผ่านออนไลน์ เนื่องจากผู้สอนจะต้องวางแผน กิจกรรม และเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับช่วงเวลาให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

1.2 ความท้าทายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เมื่อการเรียนรู้มีการนำเทคโนโลยีไปใช้ ความสนใจก็จะอยู่ที่เทคโนโลยีมากกว่าการออกแบบเนื้อหา จะพิจารณาที่วิธีการสอน สื่อการสอนที่ใช้ตรงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพียงใด ตลอดจนความเหมาะสมของระยะเวลาที่ต้องใช้ในแต่ละวิธีของการสอน

1.3 ความท้าทายทางด้านเทคนิคไม่ได้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อทำงานบนเครือข่าย นั่นคือการสร้างความมั่นใจ และความสำเร็จจากการใช้โปรแกรมที่สนับสนุนเทคโนโลยีที่เหมาะสม

1.4 ความท้าทายของผู้สอนจำนวนหนึ่งยังตามเทคโนโลยีไม่ทัน ภาครัฐจึงควรเร่งส่งเสริมและเปิดมุมมองของการพัฒนาครู ส่งเสริมให้ครูนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองที่สำคัญคือระบบการโค้ช (Coaching) โดยให้ครูที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้ฝึกปฏิบัติ

2. ความท้าทายสำหรับผู้เรียน มีดังนี้

2.1 ผู้เรียนจะต้องมีการเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของตนเอง จากเดิมเป็นการรับความรู้ และปฏิบัติตามคำบอกของผู้สอน เปลี่ยนมาศึกษาค้นหาคำตอบด้วยตนเอง และต้องมีการใช้เครื่องมือในการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีมากขึ้น รวมถึงต้องมีการจัดสรรเวลาในการเข้าถึงบทเรียนที่อยู่บนออนไลน์

2.2 ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนในโรงเรียนบางแห่งไม่มีความรู้พื้นฐานด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อาจจะทำให้ผู้เรียนไม่สนใจและขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้

2.3 แรงจูงใจและเจตคติที่มีต่อการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพราะว่าผู้เรียนไม่คุ้นเคยและบางคนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ หรือแม้กระทั่งเครื่องมือที่ใช้การเรียนรู้

บทวิเคราะห์และสรุปจากผู้เขียน

การจัดการเรียนการสอนในระยะที่ผ่านมา พบว่ายังมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารและการจัดการเรียนการสอนที่ยังต้องเพิ่มเติมด้านประสิทธิภาพ การนำการเรียนรู้แบบผสมผสาน มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในยุคการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง จึงเกิดความท้าทายและโอกาสต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้เขียนนำมาวิเคราะห์โดยกำหนดประเด็นออกเป็น 7 มิติ ดังนี้

1. มิติการเข้าถึงและความเสมอภาคทางโอกาสการเรียนรู้ แม้ว่าจะมีความพยายามผลักดันการจัดการเรียนการสอนไปสู่ยุคนวัตกรรมการศึกษามากเพียงไรก็ตาม ทว่าการเข้าถึงของผู้เรียน โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นขนาด หรือประเภทที่แตกต่างกัน และที่สำคัญก็ต้องงบประมาณ โดยเฉพาะโรงเรียนในเขตชนบทที่ไกลออกไปมาก ๆ ยังคงมีความไม่เท่าเทียมกันทั้งในแง่ความพร้อมของการจัดโครงสร้างพื้นฐานระบบไฟฟ้า หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ยังครอบคลุมไปไม่ถึงโอกาสการเรียนรู้ จึงต้องพึงระวังท่ามกลางความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงองค์ความรู้นั่นเอง

2. มิติสถานศึกษา หรือหน่วยงาน โดยที่ผู้บริหารกำหนดนโยบายที่จำเป็นในการวางแผนทรัพยากร เวลา และระบบสนับสนุน เพื่อให้แน่ใจว่าการริเริ่มการเรียนรู้แบบผสมผสานจะประสบความสำเร็จ กรอบนโยบายควรมีการพัฒนาอย่างชัดเจนระบุวิธีการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ช่วยสนับสนุนวิสัยทัศน์ ค่านิยม และหลักการของสถานศึกษา

3. มิติเทคโนโลยี รัฐจะต้องวางแผน และพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยเชื่อมโยงเครือข่ายความเร็วสูงระหว่างสถาบันการศึกษาในประเทศ รวมทั้งจัดหาเงินทุนเพื่อเตรียมทรัพยากรทางเทคโนโลยี เช่น ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ที่ใช้สอน และคอมพิวเตอร์ที่ใช้เรียน เป็นต้น

4. มิติเนื้อหาวิชา หรือหลักสูตร มีการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับผู้เรียน ความเปลี่ยนแปลงหรือความก้าวหน้า

ทางวิชาการ สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมด้านการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการศึกษาทั้งระบบ

5. มิติผู้เรียน เป็นการสร้างความกล้า และความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน มีการรณรงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง สร้างสรรค์ และมีประสิทธิภาพ

6. มิติผู้สอน ช่องว่างระหว่างผู้สอน แม้อาจเหมือนว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานกำลังจะเป็นแนวโน้มใหม่หรือเป็นบันไดขั้นพิกระหว่างการเปลี่ยนผ่านจากยุค Lecture-based Learning สู่ยุค Online-based Learning ของไทย เห็นได้จากในปัจจุบันมีแนวโน้มการนำแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานมาใช้งานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นยุคที่มีการผสมผสานกันระหว่างผู้สอนสองรุ่นคือผู้สอนอาวุโสกับผู้สอนรุ่นใหม่ ผ่านการบูรณาการระหว่างการเรียนการสอนในชั้นเรียนกับผ่านระบบออนไลน์

7. มิติสนับสนุนการเรียนรู้ รัฐ และสถานศึกษานับสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อที่ทันสมัยและมีคุณภาพ เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองของครูและนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ โปรแกรมสำเร็จรูป ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ต่างๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้

อย่างไรก็ตามการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะภาษาอังกฤษในปัจจุบันนี้ การเรียนรู้แบบเผชิญหน้าเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ Calderón, Slavin & Sánchez (2011, p.89) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนรู้แบบเผชิญหน้าเพียงอย่างเดียวไม่ช่วยสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ การเรียนรู้แบบผสมผสาน จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เป็นการเรียนรู้แบบผสมผสานหลากหลายวิธีเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่หลากหลาย และสถานการณ์การเรียนรู้และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะด้านการปฏิบัติโดยใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับแนวคิดของ Woodal (2012, p.32) กล่าวคือบางครั้งผู้สอนส่งงานทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือส่งงานผ่านทางห้องสนทนา (Chat Room) และกระดานข่าว (Web Board) ซึ่งผู้เรียนต้องไปค้นคว้าสืบค้นข้อมูลและนำมาอภิปราย สรุป เนื้อหาเป็นแนวเดียวกัน ผู้เรียนทุกคนเข้าใจตรงกัน

จะเห็นว่าปัจจุบันกระทรวงศึกษาได้มีการจัดทำแนวทางการเรียนการสอนของโรงเรียนในสถานการณ์โควิด-19 ทั้งรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ทั้งรูปแบบปกติ และแบบผสมผสาน บทบาทในการเรียนของผู้เรียน บทบาทในการสอนของครู การเรียนในชั้นเรียน การเรียนผ่านโทรทัศน์ และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ กลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้นมีปัจจัยต่างๆ เกี่ยวข้องหลายอย่าง ที่สำคัญผู้สอนต้องทุ่มเท เข้าใจ มีวิธีการจัดการที่ดี ผู้เรียนต้องมีความตั้งใจ และมุ่งมั่นไปพร้อมๆ กับความทุ่มเทในการสอนของผู้สอน โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีระบบสนับสนุนเป็นอย่างดีที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ตลอดจนผู้บริหารจะต้องเข้าใจลักษณะของรูปแบบการเรียน การเรียนอย่างถ่องแท้เพื่อให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ พื้นที่ โปรแกรมสำเร็จรูป และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่จำเป็น ตลอดจนวางแผนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น

References

- Aborisade, P.A. (2013). Blended learning in English for academic purposes courses : A Nigerian case study. In B. Tomlinson & C. Whittaker(Eds.), **Blended Learning in English Language Teaching : Course Design and Implementation.**, London British Council, UK.

- Aguilar, J. (2012). Blended learning and the language teacher : A literature review. **Colombian Applied Linguistics Journal**, 14(2), 163-180.
- Anukulwech A. (2012). **Blended Learning**. [Online]. Available : <http://www.chontech.ac.th> [2011, November 2].
- Bailey, J., Ellis, S., Schneider, C. & Ark, T.V. (2013). **Blended learning implementation guide**. Foundation for Excellence in Education.
- Banditvilai, C. (2016) .Enhancing Students’ Language Skills through Blended Learning. **The Electronic Journal of e-Learning**, 14(3), 223-232.
- Bonk, C.J. & Graham, C.R. (2012). **The handbook of blended learning: Global perspectives, local designs**. San Francisco, CA : John Wiley & Sons.
- Calderón, M., Slavin, R. & Sánchez, M. (2011). Effective Instruction for English Learners. **The Future of Children**, 21(1), 103-127.
- Cartner, H. (2009). Blended learning and the academic word lists. **New Zealand Studies in Applied Linguistics**, 15(2), 30-40.
- Driscoll, A. (2005). Blended learning : Let’s get beyond the hype. **E-learning**, 1(4), 1-4.
- Eydelman, N. (2013). A blended English as a Foreign Language academic writing course. In **B.T.C. Whittaker (Ed.), Blended Learning in English Language Teaching : Course Design and Implementation**. UK : London British Council.
- Graham, C.R. (2006). Blended learning systems. In **Bonk, C. J. & Graham, C. R. (Eds.). (in press). Handbook of blended learning : Global Perspectives, local designs**. (3-21). San Francisco, CA : John Wiley & Sons .
- Graham, C. R. (2013). **Emerging practice and research in blended learning**. [Online]. Available : <http://www.academia.edu> [July 14, 2013].
- Guangying. (2014). An experimental research on blended learning in the development of listening and speaking skills in China. **Southern African Linguistics and Applied Language Studies**, 32(4), 234-246.
- Ghazizadeh, T. & Fatemipour, H. (2017). The effect of blended learning on EFL learners’ reading proficiency. **Journal of Language Teaching and Research**, 8(3), 606-614.
- Grgurovic, M. (2011). Blended learning in an ESL class: A case study. **Calico Journal**, 29(1), 100-117.
- Higgins,D.,Gomez, A.(2015).**Teaching English studies through blended learning**. The Higher Education Academy, England.
- Lawn, E. Lawn.(2015).Increasing English Communicative Competence through Online English Conversation Blended e-Learning. **International Journal of Information and Education Technology**, 5(2) (2015), 105-112.
- Mezirow, J. (2003). Transformative learning as discourse. **Journal of Transformative Education**, 1(1), 58-56.

- Marsh, D. (2012). **Blended Learning Creating Learning Opportunities for Language Learners**. New York : Cambridge University Press.
- Nilsuk, P. & Wannaphirun, P. (2014). **Blended Learning**. [Online]. Available : <http://nipatanoy.wordpress.com/> [2013, February 12].
- Oliver, M. & Trigwell, K. (2005). **Can Blended Learning be redeemed**. *E-Learning*, 2(1), 17-26.
- Osvaldo, M. & Coats, C. (2009). Integrated Networks : International Online Experiences. **International Review of Research in Open & Distance Learning**, 10(1), 1-19.
- Office of the Basic Education Commission. (2014). **Guidelines for the announcement of the Ministry of Education on English language teaching reform policy**. Bangkok : Chamchuri Products.
- Parnichparinchai, T. (2016, May-Augus). Transformative Learning : A Learning Management in Pre-service Teacher Training. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal**, 22(2), 1-11.
- Pomsarai, R. (2013). **Study of the development of teaching strategies with techniques. To promote reading ability Think, analyze and write English Grade6**, International Learning Substance Group. Phitsanulok : Office of Education, Phitsanulok Municipality.
- Riel, J., Lawless, K.A. & Brown, S.W. (2016). Listening to the teachers : Using weekly online teacher logs for ROPD to identify teachers' persistent challenges when implementing a blended learning curriculum. **Journal of Online Learning Research**, 2(2), 169-200.
- Sharma, P. & Barrett, B. (2007). **Blended Learning :Using technology in and beyond the language classroom**. Oxford, England : Macmillan.
- Sharma, P. (2010). Blended learning. **ELT Journal**, 64(4), 456-458.
- Staker, H. & Horn, B. (2011). **The Rise of K-12 Blended Learning**. Innosight Institute.
- Shea, P. (2007). **Towards a conceptual framework for learning in blended environments**. Blended Learning : Research Perspectives, 19-35. Needham, MA : Sloan Consortium.
- Tawil, H. (December 2018). The Blended Learning Approach and Its Application in Language Teaching. **International Journal of Language and Linguistics**, 5(4), 47-53.
- Tomlinson, B. & Whittaker, C. (2013). **Blended Learning in English Language Teaching : Course Design and Implementation**. London : Brand and Design/D057.
- Tosun, S. (2015). The effects of blended learning on EFL students' vocabulary enhancement. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 199(1), 641-647.
- Vicharn, P. (2011). **Transformative Learning**. Bankok : RS printing Massproduct.
- Wang, Y., Han, X. & Yang, J. (2015). Revisiting the blended learning literature : using a Complex Adaptive Systems Framework. **Educational Technology& Society**, 18(2), 380-393.

- Woodall, D. (2012). **Blended Learning Strategies : Selecting the Best Instructional Method**, [Online]. Available : http://www.skillsoft.com/assets/whitepapers/blended_learning_strategies_wp.pdf. [2015, October 20].
- Wongdaeng, S. & Thaptimon, P. (2019). **The Effects of a Blended Learning Management to Enhance Communicative English Speaking Skills for Elementary Teachers**. Bangkok : Institution of Research and Development, Chandrakasem Rajabhat University.